

УДК: 378.091.31

Арсеньєва Н.О., Жерепа А.І., Піднебенна С.О., Перехода А.А.
м. Харків, Україна

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ ОСОБИСТІСНО- ОРІЄНТОВАНОЇ ОСВІТИ

У сучасних умовах ринок праці характеризується високим попитом на мислячих та висококваліфікованих фахівців, які вміють самостійно приймати грамотні управлінські рішення. У зв'язку з цим пред'являються нові вимоги до організації процесу навчання вищих навчальних закладів в порівнянні з загальноприйнятим класичним підходом. Ще кілька років тому у університетах нашої країни система навчання ґрунтувалася на непорушних постулатах та стереотипах, що характеризуються відсутністю індивідуального підходу до студентів. За таких умов студент виступає як пасивний слухач лекцій, мало виявляє ініціативу на семінарських заняттях, практично не бере участі в дискусіях.

Весь процес освіти – рутинна, нудна робота як для студентів, так і для викладачів, які мало контактують один з одним під час проведення занять [4]. Але в основі сучасного освітнього процесу повинен лежати підхід, спрямований на розвиток особистості кожного, хто навчається, тобто коли в центрі освітнього процесу знаходиться сам хто навчається, а процес навчання є пізнавальною діяльністю. У такому разі викладач та студент працюватимуть у тандемі. Таким чином, результатом освіти, що базується на особистісно-орієнтованому

підході, стають сформульовані у студентів якості особистості, які забезпечують подальше ефективне прийняття рішень у своїй майбутній професійній діяльності.

Особистісно-орієнтоване навчання – це навчання, в основі якого ставиться особистість студента, її індивідуальність, цінність, створення гуманістичних відносин в колективі, за допомогою яких, кожен, хто навчається усвідомлює себе рівноправною особистістю. Дана технологія навчання спрямована перш за все на діяльність учнів на пошук та обробку інформації, підсумовування способів дії [1]. Особистісно-орієнтована технологія навчання має такі особливості застосування: проведення оцінки та усунення недоліків психологічного стану студентів під час різних етапів навчання; опора на мотивацію студента до пізнавальної діяльності; подача навчальних програм з урахуванням психологічних особливостей колективу студентів, проведення педагогічного аналізу характеристик розвитку кожного студента; створення навчальних програм на основі застосування сенсорних методів; використання індивідуальних методів організації навчання, а також різних варіантів діалогової, парної та групової роботи; застосування дидактичних прийомів та засобів у ході навчання; забезпечення умов для усвідомлення кожним студентом цінності та важливості своєї особистості, усвідомлення своєї ролі в навчальному процесі; проведення аналізу навчального заняття або курсу в цілому спільно з студентами, при якому враховується їхня думка з приводу важливості вивченого матеріалу, внесення поправок в курс, виключення марного

матеріалу або доповнення значущого, опис найцікавіших моментів та пошук шляхів вирішення різних завдань [1, 2]. Існують такі види особистісно-орієнтованих технологій:

1. Дослідницька (проблемно-пошукова). Особливою рисою цієї технології є виконання викладачем моделі «навчання шляхом відкриття».

2. Комунікативна (дискусійна). Характерністю цієї технології є присутність дискутування, що характеризується різними поглядами з питання, що вивчається, порівнянням їх, шукання за рахунок розгляду правильної точки зору.

3. Імітаційне моделювання (ігрова). Особливістю цієї технології є моделювання основних та дуже важливих професійних проблем в освітньому процесі та пошук способів їх вирішення.

4. Психологічна (самовизначальна). Характерною рисою цієї технології є самостійне визначення того, хто навчається за виконанням будь-якого навчального заняття.

5. Діяльнісна. Особливою стороною цієї технології є вміння студента розраховувати намічену дію, бути її суб'єктом.

6. Рефлексивна. Властивою стороною цієї технології є розуміння тим, хто навчається роботи: того яким шляхом отримано успіх, які при цьому виникали проблеми, як вони були ліквідовані, і що він відчував при цьому.

Модель особистісно-орієнтованого заняття значно відрізняється від інших існуючих моделей. Насамперед, тим, що вона надає навчальному велику свободу вибору процесі навчання. У рамках системи не навчається підлаштовується під

навчальний стиль викладача, що склався, а викладач, володіючи різноманітними технологічними прийомами, узгоджує методи роботи з пізнавальним стилем навчання студента. Особистісно-орієнтоване аудиторне заняття на відміну традиційного насамперед змінює тип взаємодії «викладач – студент». У реалізації особистісно орієнтованого навчання особливу роль відведено педагогу.

Найголовніше полягає в тому, що докорінно змінюється уявлення про особистість студента, яка, крім соціальних якостей, наділяється різними суб'єктивними властивостями, що характеризують її автономію, незалежність, здатність до вибору, рефлексії, саморегуляції і т. п. Але найголовніше – дозволяє визначити стратегію та тактику саморозкриття творчого потенціалу людини в контексті професійно орієнтованої освіти, що спрямовує багатоаспектні самозміни, діяльнісно-практичне самозбагачення та самоздійснення особистості.

Література:

1. Особистісно-орієнтовані технології навчання і виховання у вищих навчальних закладах: [колективна монографія] / [В. Андрущенко, Н. Дівинська, Б. Корольов та ін.; за заг ред. В. Андрущенко, В. Лугового]. Київ : Педагогічна думка, 2008. 256 с.
2. Професійно-педагогічна освіта: сучасні концептуальні моделі та тенденції розвитку: [монографія] / За ред. О.А. Дубасенюк. Житомир : ЖДУ, 2006. 322 с.